

PAGKATAPOS NG BITAK

May mga salitang gamit natin nang walang bigat — ‘para akong isinilang muli,’ ‘nagsimula akong muli.’ Kadalasan, mga metapora lamang ito. Pagkatapos, may mga sandaling humihinto ang mga salitang iyon na maging simbolo at nagiging literal. Inisip ko ang buhay bilang isang tuloy-tuloy na linya, may pag-ahon at pagbaba ngunit iisang paglalakbay lamang. Pagkatapos, dumating ang araw na naunawaan kong maaaring maputol ang isang buhay nang hindi namamatay ang katawan — maaaring matapos ang isang pagkakakilanlan, isang katiyakan, isang imahen ng sarili.

Sa simula, sinusubukan mong ayusin, sinusubukan mong bumalik sa normal. Pagkatapos, naunawaan ko ang isang mahirap tanggapin: wala na ang dati. Isa ito sa mga pinakamahal na aral ng buhay, dahil kailangan nito ng maliit na pagluluksa — ang pagluluksa para sa naging tayo. May sandaling natatapos ang isang bersyon ng ating sarili sa gawain nito, at bumibigay-daan sa iba.

Ang mga problema ay hindi lamang mula sa mundong nagbabago. Nagmumula rin ito sa katotohanang patuloy nating binibigyang-kahulugan ito gamit ang mga matang pag-aari ng nakaraan. Dahan-dahang may nagbabagong-ayos, sa pamamagitan ng daan-daang maliliit na adjustment, mga bagong prayoridad, mga bagong tanong. Doon ako nagsimulang maunawaan ang muling pagsilang: hindi ito ang muling pagiging bata o pagbura ng mga pagkakamali. Ito ang paglikha ng bagong relasyon sa lahat ng nangyari.

Sa dulo ng daan, hindi ako nakakikita ng iisang buhay. Nakakikita ako ng hindi bababa sa dalawa — ang una’y itinayo sa inaasahan, ang ikalawa’y sa pag-unawa. Kaya’t ang pamagat ng hangganang ito ay walang labis. May mga sandaling hindi lamang tayo nagbabago ng direksyon. Nagbabago tayo ng pag-iral. At ang ikalawang buhay ay hindi isang metapora. Ito ang natitira matapos ituro ng una ang lahat ng kaya nitong ituro.

*Ferdinando Frega
Gillette Man*